

נובמבר 2003

דף מידע מספר 211 בנושאים כלכליים:

גליון מיוחד

השלכות מדיניות תקציב המדינה לשנת 2004

על המשק לנוכח התוכניות הכלכליות שבוצעו

בשנת 2003

צוות ההיגוי

ד"ר יוסי ביילין, יו"ר
מר הרמן בונץ
ח"כ יצחק הרצוג
ח"כ אתי לבני
ח"כ גדעון סער

חברי צוות ההיגוי בעבר

יו"ר ראשון,
הנשיא חיים הרצוג ז"ל
יו"ר שני,
מר חיים י. צדוק ז"ל
ד"ר יהודה לנקרי
ח"כ מיכאל איתן
עו"ד יוסי כץ
ד"ר וינפריד וייט

בחסות:

קרן פרידריך אברט
משה קורניק

Steering Committee
Dr. Yossi Beilin, Chair
Mr. Hermann Bönz
Mr. Isaac Herzog, MK
Ms. Eti Livni, MK
Mr. Gideon Saar, MK

Former members of the steering committee

Former Chair,
The Late President
Chaim Herzog
Former Chair,
The Late Mr. Haim J.
Zadok
Dr. Yehuda Lankry,
Mr. Michael Eitan, MK
Adv. Yossi Katz
Dr. Winfried Veit

Sponsors:

**Friedrich Ebert
Stiftung**
Moshe Kornik

השלכות מדיניות התקציב על המשק.

המדיניות הפיסקלית הננקטת להתמודדות עם המשבר הכלכלי, החרף ביותר שידע המשק הישראלי עד כה, היא מונוטונית וכוללת את צמצומו של התקציב בכל הזדמנות - כך, למרות שמאז כינונה של הכנסת ה-16 נקבעו רק שני תקציבים חדשים, הוצעו למעשה ארבע תוכניות כלכליות, שלוש מתוכן בוצעו, וכולן כוללות הפחתות תקציביות¹.

התוכניות טרם הצליחו לשפר את מצב המשק - התוצר לנפש (של המגזר העסקי) ב-2003 ירד ל-47.4 אלף ש"ח לרמה בה היה בשנת 1996, ופער התוצר ביחס למגמה עומד על כ-10% אלף ש"ח². נשאלת השאלה האם התוכנית הרביעית, שהיא היחידה שטרם בוצעה, מכילה בתוכה צעדים העשויים להציע פתרון למשבר הקשה שפוקד את כלכלת ישראל?

הניתוח הנוכחי בוחן את ההוצאות התקציביות בארבעת התוכניות, בחלוקה למגזרים האמורים לספוג את הקיצוצים הללו ומתמקד בתוכנית האחרונה הלא היא, מדיניות התקציב לשנת 2004.

בתוכנית החירום ובמדיניות התקציב לשנת 2003 קוצצו כ-16 מיליארד ש"ח מתקציב המדינה, תוכנית ההבראה לשנת 2003 קיצצה עוד כ-12 מיליארד ש"ח ואילו מדיניות התקציב לשנת 2004 מציעה לקצץ כ-8 מיליארד נוספים. כלומר, סה"כ קטן התקציב ב-15% כמעט שהם כ-36 מיליארד ש"ח. תקציב המדינה המוצע לשנת 2004 בערכו הריאלי שווה לתקציב המדינה לשנת 2001 (ראה גרף מספר 1), ובהתחשב בגידול האוכלוסייה, האמור להגדיל את התקציב באורח טבעי, הרי שהתקציב לשנת 2004 הוא בערכו של תקציב 1999.

כאשר בוחנים כיצד מציעה המדיניות הכלכלית להקטין את הגירעון התקציבי, ניתן להבחין בשלושה סעיפים עיקריים: הטלת מסים - 7.3 מיליארד ש"ח, תשלומי העברה - שקוצצו ב-6.1 מיליארד ש"ח, צמצום המגזר הציבורי - 2.2 מיליארד ש"ח. בנוסף, הפחתות אחידות של תקציבי המשרדים בגובה 8.6 מיליארד ש"ח, שמעידות יותר מכל על רצון לחסוך מבלי להחליט כיצד יעיל יותר לבצע זאת.

תשלומי ההעברה, המהווים את עמוד השדרה של מדיניות הרווחה, הוקטנו באורח משמעותי בשלושת התוכניות הקודמות. בין היתר נפגעו הפנסיונרים בכך שגיל הזכאות לפנסיה הועלה, הוקטנו קצבאות הזקנה וקוצצו הפנסיות התקציביות קיצוץ של 1.9 מיליארד ש"ח בשנה. נפגעו מקבלי הבטחת הכנסה שגמלאותיהם קוצצו בסך 1.7 מיליארד ש"ח ומקבלי קצבאות הילדים בסך 1.23 מיליארד ש"ח. יחד עם זאת, בתוכנית האחרונה הוחל צעד מינורי בלבד, מבחינת עלות התקציבית, והוא העלאת אחוזי הנכות המזכים בקצבת נכות. למעט צעד זה ויישום מקיף של ההחלטות על העלאת גיל הזקנה לא כוללת מדיניות התקציב לשנת 2004 צעדים בעלי משמעות תקציבית נרחבת הנוגעים למדיניות הרווחה. יחד עם זאת, נכללים צעדים הפוגעים באוכלוסיות חלשות שעלותם התקציבית זניחה ביחס לגודלו של התקציב, כגון: איסור על החזקת רכב למקבלי הבטחת הכנסה. ניתן לצרף לפגיעה בתשלומי ההעברה גם את הפגיעה בסיוע לדיוור, בסדר גודל של 1.9 מיליארד ש"ח בכלל התוכניות. בין הצעדים שבוצעו בהקשר זה הם ביטול זכאויות בסיוע לשכר דירה למשפחות חד הוריות, המרת מענקי דיוור בהלוואות והקשחת תנאי קבלת מענקים לרכישת דירה ועוד.

¹ "תוכנית החירום", "מדיניות התקציב לשנת 2003", "תוכנית להבראת המשק 2003", ו"מדיניות התקציב לשנת 2004".

² המדיניות הפיסקלית בתקופת משבר פרופ' רפי מלניק, המרכז הבינתחומי הרצליה 2003 (טרם פורסם).

לעומת תשלומי ההעברה, שהוקטנו באופן משמעותי עוד בתוכנית החירום ב-2002, והפחתתם קיבלה ביטוי מועט במדיניות התקציב לשנת 2004, צמצום המגזר הציבורי ב-2.6 מיליארד ש"ח, קיבל דגש בעיקר בשתי התוכניות האחרונות. בין הצעדים המוצעים: הפרטת חברת הנמלים לשלוש חברות, פיצול והפרטת בתי הזיקוק באשדוד, איחוד מערך הגביה של הביטוח הלאומי ומס הכנסה, הגבלת קורסי השתלמות לעובדי מדינה, הפחתת שכר (בתוכנית ההבראה 2003), צמצום מספרם של עובדים בכירים בשירות המדינה (בתוכנית ההבראה 2003) ועוד. המגזר הציבורי מנופח וברור כי יש חשיבות רבה בצמצומו, בעיקר לנוכח העובדה שהשכר הממוצע בו גבוה מהשכר הממוצע במגזר העסקי ולא רק בעתות מיתון. יחד עם זאת, בשעת משבר כלכלי, התמריץ להתנגד לשינויים כלשהם גבוה הרבה יותר מאחר שהוא מלווה ע"י החשש מפני היעדר מקומות העבודה במגזר הפרטי, ולפיכך יש לבצע צעדים כאלה ביתר זהירות כדי למנוע התלקחותם של סכסוכי עבודה שעלותם המשקית גבוהה מהחסכון התקציבי אותם עשויים היו צעדי התוכנית להביא באם הם היו מתבצעים.

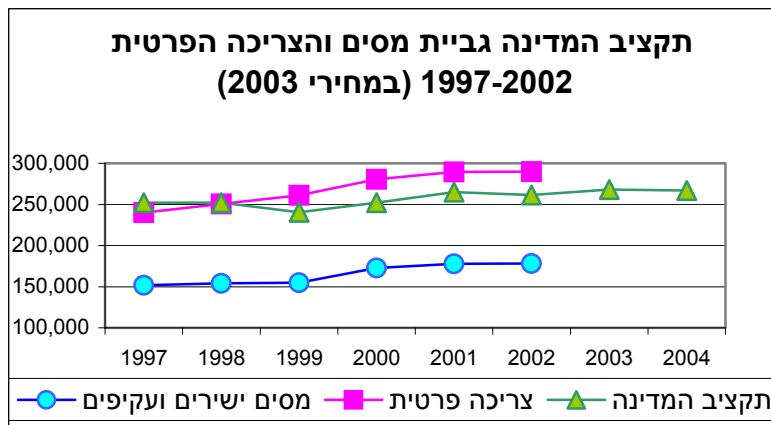
בהינתן המגבלות על פגיעות בענפים נוספים ובהיעדר יצירתיות בקביעת התקציב נותרת הגזרה הדורסנית ביותר בארבעת התוכניות הכלכליות האחרונות יחדיו ובכל אחת מהן לחוד, והיא הטלת מסים נוספים, וזאת גם בהתחשב ברפורמה במס שנכנסה לתוקף ב-2003. סך הכל גדל נטל המיסוי בשנתיים האחרונות בכ-7.3 מיליארד ש"ח. מדובר בביטול פטורים שונים (מארנונה לקשישים, מדמי שליחת דואר לפקיד שומה, ממס על תושבי אזורים מסוימים, ממס על נכים זמניים), הטלת אגרות שונות (בעד רכב מסחרי, על העסקת עובד זר) העלאת תעריפים (על צריכת מים, הפקת מים, ארנונה, סיגריות, בלו על סולר) הטלת מסים חדשים (על רווחי הון, על זכויות בפרסים והגרלות) ועוד.

הבחירה בכלי מדיניות זה של הטלת מסים דומה לבחירה בקיצוץ אחיד בתקציבי כלל המשרדים, במובן ששניהם מבשרים על מצוקת הגירעון ועל הפנייה לברירת המחדל בניסיון להקטין. הגירעון אכן חייב לקטון (ראה גרף מספר 2) וזאת מאחר שמשבר כלכלי שלא ילווה בצעדי מדיניות הנתפסים ע"י הציבור כנוקשים עלול להוביל את המשק להידרדרות מהירה ולמשבר פיננסי. הסיבה שעל המדיניות הכלכלית להיות מרסנת נעוצה בהיסטוריה של כלכלת ישראל, ומהעדר האמינות שרוכש הציבור לקובעי המדיניות. העדר האמינות נסמך על השקיפות הנמוכה בצעדים הכלכליים, ועל התחושה כי **המשק מתנהל ללא תוכנית כלכלית לטווח ארוך**. כתוצאה מהפרמטרים הללו מבוצעת בישראל מאז פרוץ המשבר הכלכלי, מדיניות פיסקלית פרו-מחזורית המחריפה את המשבר על מנת למנוע את קריסתו של המשק.

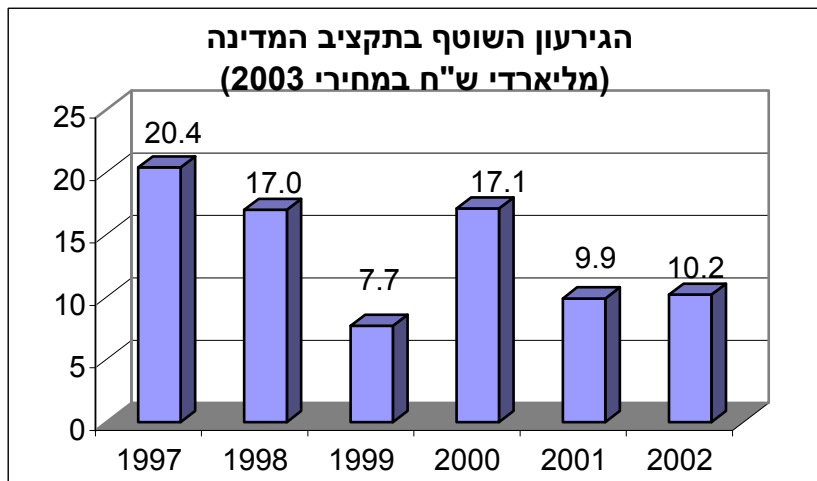
בהינתן האילוצים המגבילים הללו למדיניות הפיסקלית, אותה מכתובה הממשלה, מכלול התוכניות הכלכליות שבוצעו בשנתיים האחרונות הכילו צעדים חסרי מעוף, כמו הקטנה מסיבית של התמיכות באוכלוסיות חלשות, הטלת מסים והפחתה אחידה בתקציבי משרדי הממשלה, וזאת מבלי להפנות כל משאבים ליצירת ביקושים, להשקעה בתשתיות ולתמיכה במגזר העסקי שאמור להיות הקטר להוצאת המשק מהבוץ בו הוא שרוי.

הפתרון למצב הכלכלי הקשה צריך להיבנות ממספר נדבכים. בראש ובראשונה, יש ליצור תוכנית לטווח ארוך ולשווקה ככזו, זאת על מנת ליצור אמינות ושקיפות במדיניות הממשלתית כדי שהממשלה תוכל לבצע צעדים קונסטרוקטיביים ולא תוגבל לביצוע צעדים החונקים את הפעילות היצרנית. שנית, המדיניות הכלכלית חייבת להכיל צעדים בנוגע למגזר היצרני ועידודו. ובנוסף, הקטנת המגזר הציבורי והקטנת תקציב המדינה, שהם תהליכים חשובים וחיוניים לשעצמם, צריכים להתבצע באורח הדרגתי דרך תכנון הקצאתו של כל תקציב המדינה, על כל גודלו, מחדש ולא לדון כל שנה על אותם אחוזים בשולי התקציב.

גרף מספר 1

גרף מספר 2

מכלול התוכניות הכלכליות לשנת 2003 ו-2004

בסעיפים נבחרים - מקורות מול עלויות

בטבלא דלהלן מופיעים החלטות תקציביות הכרוכות בעלות משמעותית שהוחלטו בתוכניות החירום, בתוכנית ההבראה ובמדיניות התקציב לשנת 2003 ו-2004. הצעדים מופיעים בחלוקה עניינית לפי התחום עליו הם משפיעים.

התוכנית בה הוצע הצעד	מקורות	עלויות
תשלומי העברה		
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת אחוזי הנכות המזכים בקצבת נכות - 81 מיליון ש"ח.	החלת קצבה משפחתית שתשולם למשפחות בהן 3 ילדים ומעלה ומשולמת להם גמלת הבטחת הכנסה - 36 - מיליון ש"ח בשנה.
תוכנית ההבראה - חלק א'	קיצוץ בקצבאות הילדים - 480 מיליון ש"ח.	הגדלת הזכאות לדמי אבטלה למי שבהכשרה מקצועית ואשר יש לו פחות מ-12 שנות לימוד עד ל-138 ימים - עלות צעד זה כ-30 מיליון ש"ח.
תוכנית ההבראה - חלק א'	הפחתת התשלומים לנכי עבודה בשיעור של 10% - כ-230 מיליון ש"ח.	
תוכנית ההבראה - חלק א'	הפחתת מענקי לידה לכל הילדים שאינם הבכורים במשפחתם - כ-120 מיליון ש"ח.	
תוכנית ההבראה - חלק א'	העלאת גיל הזכאות לקצבת זקנה - 1,300 - מיליון ש"ח.	
תוכנית ההבראה - חלק א'	גביית דמי ניהול פנסיה על הגמלאות המשולמות ע"י קרנות הפנסיה הוותיקות, בשיעור פרוגרסיבי של כ-2% - 103 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	קיצוץ בגמלאות הבטחת הכנסה - 1,700 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	ביטול הפטור על תשלום ביטוח לאומי שחל על מקבלי גמלאות הביטוח הלאומי - 250 מיליון ש"ח.	

התוכנית בה הוצע הצעד	מקורות	עלויות
תקציב 2003	ביטול מענקי לידה מוגדלים למשפחות מרובות ילדים 6 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	קיצוץ קצבאות הזקנה ב-4% לאלו שזהו אינו עבורם מקור הפרנסה היחידי - 500 מיליון ש"ח.	
תוכנית החירום - 2002	העלאת גיל הזכאות לדמי אבטלה ל-20 עבור נשים 21 - עבור גברים - 400 מיליון ש"ח.	
תוכנית החירום - 2002	קיצוץ מרבית גמלאות הביטוח הלאומי ב-4% - 210 מיליון ש"ח.	
תוכנית החירום - 2002	קיצוץ קצבאות הילדים ללא יוצאי צבא ב-20% ולשאר ב-4% - 750 מיליון ש"ח.	
סה"כ	קיצוץ תשלומי ההעברה 6,064 מיליון ש"ח	
צמצום המגזר הציבורי		
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	הגבלת הקורסים לגמול השתלמות של עובדי מדינה - 85 מיליון ש"ח.	יצירת תשתית מחשוב למשרדי הממשלה - 100 מיליון ש"ח.
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	צמצום מספר סניפי משרדי הרישוי - 8 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	צמצום פעילותו של השירות המטאורולוגי - 7 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	איחוד מערך הגביה של מס הכנסה והמוסד לביטוח לאומי - 180 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	הפחתת מספר השעות הנוספות של עובדי המוסד לביטוח לאומי ב-14% - 2.8 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	איחוד מערכת בתי הדין לעבודה עם מערכת בתי המשפט הכללית - 6 מיליון ש"ח.	

עלויות	מקורות	התוכנית בה הוצע הצעד
	הקשחת התנאים לזכאות לשירותים משפטיים לפי חוק הסנגוריה הציבורית - 10 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	צמצום מספר השליחים בחו"ל מטעם משרד החוץ – הפחתת 16 מליון ש"ח מתקציב משרד החוץ.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	דחיית מפקד האוכלוסין והדיוור משנת 2006 לשנת 2008 ולהפחית בהתאם מתקציב הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה 10 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הפרטת החברה הממשלתית למטבעות בע"מ - 20 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הפרטת חברת הנמלים לשלוש חברות שתשלמנה 5% מהכנסותיהן למדינה - 85 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	פיצול והפרטת בתי הזיקוק באשדוד - 27 מיליון ש"ח לאוצר 201- מיליון ש"ח לרשויות המקומיות.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הפחתת השכר במגזר הציבורי לפי מדרגות - 2,000 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	הקטנת מספר העובדים המועסקים בשירות המדינה דרך חברות כ"א - 46 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	צמצום מספרם של עובדים בכירים בשירות המדינה – 60 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	הפחתת תקנים ומכסות של שעות נוספות בשירות המדינה ב-1% - 50 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'

התוכנית בה הוצע הצעד	מקורות	עלויות
תוכנית ההבראה - חלק א'	החלת מגבלות על העלאת שכר המורים כתוצאה מגמולי השתלמות – כ37- מליון ש"ח.	
סה"כ	צמצום המגזר הציבורי 2,570 מיליון ש"ח	
	הטלת מסים	הורדת מסים
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת תשלום דמי הביטוח הלאומי וביטוח בריאות של משרתי הקבע ומערכת הביטחון - 130 מיליוני ש"ח.	החלת פטור ממס בולים על הנפקת אג"ח ועל ביצוע עסקאות חוזיות – 150 מיליון ש"ח.
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	ביטול הפטור מדמי שליחת דואר לפקיד שומה – 0.7 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת תעריפי המים לכל מטרות הצריכה למעט חקלאות ב15- אג' - 92 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת היטלי הפקת מים שמקורם באקויפרים או על מים עיליים ב15- אג' - 12 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	ביטול ההנחה האוניברסלית בגובה 30% בארנונה לקשישים – 70 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת האגרה בעד רכב מסחרי במשקל של עד 3.5 טון המופעל ע"י מנוע דיזל - 200 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	לאפשר הסדר של גילוי מרצון על הכנסות בחו"ל שידווחו עד 30 באפריל 2004 עליהם יוטל מס בגובה 15% - 30 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	העלאת ההיטל על העסקת עובד זר מ8%- ל20%- - 400 מיליון ש"ח.	
תוכנית ההבראה - חלק א'	העלאת הארנונה בשיעור של 3% - סך גידול בתשלומי המסים 310 מיליון ש"ח.	החזרת תקרת הביטוח הלאומי - עלות של כ2,100- מיליון ש"ח.

עלויות	מקורות	התוכנית בה הוצע הצעד
	העלאת כל תעריפי המים המסופקים ע"י מקורות והטלת היטל הפקה - 251 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	ביטול הפטור על תשלום דמי ביטוח לאומי שהיה לעקרות בית – 560 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	צמצום הטבות המס השונות לתושבים ביישובים שהיו זכאים להנחות בגובה הנמוך מ-13% - -550 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	הטלת מס בשיעור של 25% על זכויות מהגרלות ומפרסים – 530 מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	ביטול הפטור על מס מעבודה לנכים זמניים - 70 - מיליון ש"ח.	תוכנית ההבראה - חלק א'
	העלאת המע"מ מ-17% ל-18% - 2,300 מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	העלאת המס על סיגריות - 125 מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	העלאת הבלו על הסולר - 900 מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	ביטול תקרות הביטוח הלאומי - 2,100 מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	העלאת תשלומי הביטוח הלאומי של המעסיקים והלא שכירים ב-1% - 120 מיליון ש"ח.	תוכנית החירום - 2002
	העלאת מחירי המים השפירים ב-15% - 490 מיליון ש"ח.	תוכנית החירום - 2002
הפחתת שיעורי המס על הכנסות מיגיעה אישית - 2,500 מיליון ש"ח.	הטלת מס על שוק ההון - 2,800 מיליארד ש"ח.	הרפורמה במס
	העלאת נטל המס (פחות הפחתות) 7,291 מיליון ש"ח	סה"כ

עלויות	מקורות	התוכנית בה הוצע הצעד
מערכת החינוך		
	שינוי שיטת התקצוב במשרד החינוך כך שהתקצוב פר תלמיד יהיה דיפרנציאלי - הפחתת 50 מיליון ש"ח מתקציב המשרד.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הגבלת השתתפותו של משרד החינוך בהסעות תלמידים רק לרשויות ברמה סוציו-אקונומית נמוכה - הפחתת 50 מיליון ש"ח מתקציב המשרד.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הפחתת התקציב להשכלה גבוהה ב-41 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הפחתת שכר הלימוד לתלמידי תואר ראשון באוניברסיטאות ב-10% בלבד, במקום 20% - הפחתת 48 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	העלאת שכר הלימוד לתלמידי תואר שני ב-20% - 70 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
תוספת מלגות- 50 מיליון ש"ח.	העלאת שכר הלימוד באוניברסיטאות - 300 מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	קיצוץ במערכת החינוך - 450 מיליון ש"ח.	תוכנית החירום - 2002
	קיצוץ במערכת החינוך וההשכלה הגבוהה 959 מיליון ש"ח	סה"כ
מערכת הבריאות		
העלאת תקציב משרד הבריאות לנושא בתי ספר לסיעוד ב-24 מיליון ש"ח.	הגבלת מימון טיפולי ההפריה החוץ גופית, התקנת תקנות לאספקת שירותי בריאות במקומות העבודה, הטלת קנס על מטופלים שלא התייצבו לתור שקבעו - הפחתת 250 מיליון ש"ח מעלות סל הבריאות.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	צמצום וסגירת מוסדות בריאות ממשלתיים - סך הקיצוצים 434 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004

התוכנית בה הוצע הצעד	מקורות	עלויות
תוכנית ההבראה - חלק א'	צמצום מספר מיטות האשפוז - 30 מיליון ש"ח.	
תוכנית ההבראה - חלק א'	סגירת 20% ממספר היחידות המקצועיות בבתי החולים הממשלתיים, והעירוניים - 8 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	קיצוץ תקציב הפיתוח של משרד הבריאות - 10 מיליון ש"ח.	רכישת ציוד שיעודד אשפוז בית - הקצאה חד-פעמית של 5 מיליון ש"ח לקופות החולים.
תקציב 2003	העברת בתי החולים הגריאטריים הממשלתיים לסקטור הפרטי והציבורי - 35 מיליון ש"ח.	
תוכנית החירום - 2002	קיצוץ במערך הגריאטרי הממשלתי 20 מיליון ש"ח.	
סה"כ	קיצוץ במערכת הבריאות 758 מיליון ש"ח	
קליטת עליה		
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	הפחתת מספר המחוזות במשרד לקליטת עלייה מחמישה לשלושה - 20 מיליון ש"ח.	
המדיניות הכלכלית לשנת 2004	הפסקת השתתפותה של המדינה בפרוייקט "זכות מלידה" - הפחתת 20 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	הפסקת פעילות יחידת "נתיב" - 10 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	הפסקת השתתפות הממשלה בפרוייקט "זכות מלידה" - הפחתת 15 מיליון ש"ח.	
תקציב 2003	ביטול הפטור ממע"מ על רכישת רהיטים וציוד לבית לו היו זכאים עולים חדשים ותושבים חוזרים וביטול הפטור ממע"מ על רכישת רכב עבור עולים חדשים - סעיף זה יוביל לגידול בהכנסות המדינה של כ-153 מיליון ש"ח.	
סה"כ	קיצוץ בתחום העלייה 218 מיליון ש"ח	

עלויות	מקורות	התוכנית בה הוצע הצעד
המגזר החרדי והדתי		
	התניית תמיכה לכוללים בקיומם של לפחות 20 תלמידים בו - 300 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	הגבלת שכרם של נבחרים במועצות דתיות - 20 מיליון ש"ח.	המדיניות הכלכלית לשנת 2004
	החלת מגבלות על תמיכות במוסדות לימוד תורניים הפחתת תקציב התמיכה במוסדות לימוד תורניים בכ80- מיליון ש"ח.	תקציב 2003
	הפחתת תקציבים למוסדות תורניים בגין דיווח יתר על תלמידים שאינם לומדים 300 מיליון ש"ח	תוכנית החירום - 2002
	הקטנת מספר תלמידי חו"ל במוסדות תורניים 50 מיליון ש"ח.	תוכנית החירום - 2002
	קיצוץ במגזר החרדי והדתי 750 מיליון ש"ח.	סה"כ

התוכנית הכלכלית - מקורות מול עלויות לשנת 2004

בטבלא זו מופיעים צעדי התוכנית למדיניות התקציב לשנת 2004, להם משמעות תקציבית גבוהה, בסדר ענייני לפי תחום השפעתם.

מקורות	עלויות	
מדיניות חברתית		
תשלומי העברה	העלאת אחוזי הנכות המזכים בקצבת נכות - 81 מיליון ש"ח.	החלת קצבה משפחתית שתשולם למשפחות בהן 3 ילדים ומעלה ומשולמת להם גמלת הבטחת הכנסה - 36 מיליון ש"ח.
מערכת החינוך	שינוי שיטת התקצוב במשרד החינוך כך שהתקצוב פר תלמיד יהיה דיפרנציאלי - 50 מיליון ש"ח.	
	הקטנת שיעור השתתפותו של משרד החינוך בתשלום הסעות תלמידים - 50 מיליון ש"ח.	
	הפסקת שידורי הטלביזיה החינוכית - 90 מיליון ש"ח.	
השכלה גבוהה	הפחתת התקציב להשכלה גבוהה ב-41 מיליון ש"ח.	
	הפחתת שכר הלימוד לתלמידי תואר ראשון באוניברסיטאות ב-10% בלבד - 48 מיליון ש"ח.	
	העלאת שכר הלימוד לתלמידי תואר שני ב-20% - 70 מיליון ש"ח.	
מערכת הבריאות	הגבלת מימון טיפולי ההפריה החוץ גופית, התקנת תקנות לאספקת שירותי בריאות במקומות העבודה, הטלת קנס על מטופלים שלא התייצבו לתור שקבעו - הפחתת 250 מיליון ש"ח מעלות סל הבריאות.	
	צמצום וסגירת מוסדות בריאות ממשלתיים - סך הקיצוצים 434 מיליון ש"ח.	העלאת תקציב משרד הבריאות לנושא בתי ספר לסיעוד ב-24 מיליון ש"ח.
עלייה	הפחתת מספר המחוזות במשרד לקליטת עלייה מחמישה לשלושה - 20 מיליון ש"ח.	
	הפסקת השתתפותה של המדינה בפרוייקט	

עלויות	מקורות	
	התניית תמיכה לכוללים בקיומם של לפחות 20 תלמידים בו - 300 מיליון ש"ח.	תמיכות בחרדים ושירותי דת
	הגבלת שכרם של נבחרים במועצות דתיות - 20 מיליון ש"ח.	
הוספת וביטול מסים		
החלת פטור ממס בולים על הנפקת אג"ח ועל ביצוע עסקאות חוזיות – 150 מיליון ש"ח.	העלאת תשלום דמי הביטוח הלאומי וביטוח בריאות של משרתי הקבע ומערכת הביטוח - 130 מיליון ש"ח.	
	ביטול הפטור מדמי שליחת דואר לפקיד שומה - 0.7 מיליון ש"ח.	
	העלאת תעריפי המים לכל מטרות הצריכה למעט חקלאות ב-15 אג' - 92 מיליון ש"ח.	
	העלאת היטלי הפקת מים שמקורם באקויפרים או על מים עיליים ב-15 אג' - 12 מיליון ש"ח.	
	ביטול ההנחה האוניברסלית בגובה 30% בארנונה לקשישים – 70 מיליון ש"ח.	
	העלאת האגרה בעד רכב מסחרי במשקל של עד 3.5 טון המופעל ע"י מנוע דיזל - 200 מיליון ש"ח.	
	לאפשר הסדר של גילוי מרצון על הכנסות בחו"ל שידווחו עד 30 באפריל 2004 עליהם יוטל מס בגובה 15% - 30 מיליון ש"ח.	
	העלאת ההיטל על העסקת עובד זר מ-8% ל-20% - 400 מיליון ש"ח.	
מדיניות לעידוד שוק העבודה		
	סגירת 13 נציגויות מסחריות של המדינה ברחבי העולם - 10.5 מיליון ש"ח.	
	הגבלת סכום מענקי החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה ל-10 מיליון ש"ח לשנה - 177 מיליון ש"ח.	
	הפחתת המענקים בחוק עידוד השקעות הון	

עלויות	מקורות	
	העלאת אגרות הפיתוח שנדרשים היזמים לשלם על פיתוח הקרקע באזורי עדיפות לאומית ב' - 5 מיליון ש"ח.	
	הגבלת גובה הסבסוד של פיתוח אזורי תעשייה באזורי עדיפות לאומית א' ל-30% - הפחתת 5 מיליון ש"ח.	
	הוצאת סמכויות הפיקוח על החי והצומח מידי משרד החקלאות - 45 מיליון ש"ח.	חקלאות
	ביטול חוק הגליל - 79 מיליון ש"ח.	
	הגבלת מתן מענקים להשקעות ע"י מנהלת השקעות הון בחקלאות - 20 מיליון ש"ח.	
	הפחתת בסיס תקציב התמיכות בייצור של משרד החקלאות ב-35 מיליון ש"ח.	
	סגירת האגף להכשרה מקצועית במשרד התיירות - 2 מיליון ש"ח.	תיירות
	הפחתת תקציב החוק לעידוד השקעות הון ממשרד התיירות - 20 מיליון ש"ח.	
	הפחתת 7 מיליון ש"ח מתקציב המנהל לשיווק התיירות בישראל.	
תשתיות		
	ביטול חוק רשות לפיתוח הנגב וחוק רשות לפיתוח הגליל - 3.5 מיליון ש"ח.	
	הסדרת הפעילות בענף הכריה - 110 מיליון ש"ח.	
	שינוי מערכת ההנחות בקרקע - 260 מיליון ש"ח.	
	העלאת גובה התמלוגים המשולמים למנהל מקרקעי ישראל בגין חציבת אבן - 90 מיליון ש"ח.	
תחרותיות		
יצירת תשתית מחשוב למשרדי הממשלה - 100 מיליון ש"ח.	הגבלת הקורסים לגמול השתלמות של עובדי מדינה - 85 מיליון ש"ח.	צמצום המגזר הציבורי
	צמצום מספר סניפי משרדי הרישוי - 8	

עלויות	מקורות	
	צמצום פעילותו של השירות המטאורולוגי - 7 מליון ש"ח.	
	איחוד מערך הגביה של מס הכנסה והמוסד לביטוח לאומי - 180 מיליון ש"ח.	
	הפחתת מספר השעות הנוספות של עובדי המוסד לביטוח לאומי ב-14% - 2.8 מיליון ש"ח.	
	איחוד מערכת בתי הדין לעבודה עם מערכת בתי המשפט הכללית - 6 מיליון ש"ח.	
	הקשחת התנאים לזכאות לשירותים משפטיים לפי חוק הסנגוריה הציבורית - 10 מיליון ש"ח.	
	צמצום מספר השליחים בחו"ל מטעם משרד החוץ - הפחתת 16 מליון ש"ח מתקציב משרד החוץ.	
	דחיית מפקד האוכלוסין והדיור משנת 2006 לשנת 2008 ולהפחית בהתאם מתקציב הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה 10 מיליון ש"ח.	
	הפרטת החברה הממשלתית למטבעות בע"מ - 20 מיליון ש"ח.	הפרטה
	הפרטת חברת הנמלים לשלוש חברות שתשלמנה 5% מהכנסותיהן למדינה - 85 מיליון ש"ח.	
	פיצול והפרטת בתי הזיקוק באשדוד - 27 מיליון ש"ח לאוצר 201 - מיליון ש"ח לרשויות המקומיות.	
	ביטול הזכאות האוטומטית בסיוע לשכר דירה של משפחות חד הוריות, החזרת תוקף הזכאות של עולים לסיוע מוגדל בדיור ל-7 שנים במקום 15, הגבלת סמכות הועדה העליונה להעניק תוספת סיוע לזכאים לסכום שאינו עולה על 150,000 ש"ח, ולהעניק סיוע חודשי בשכר דירה של לא יותר מ-576 ש"ח - 200 מיליון ש"ח.	שוק הדיור

מקורות	עלויות	
ביטול ההגמשות בתקן מוסדות ציבור וביטול הסבת התקציב להקמת מוסדות ציבור - 40 מיליון ש"ח.		
יצירת מידרוג של שכר דירה ביחס לרמת ההכנסה של הזכאי, המיקום הגיאוגרפי של הדירה וגודלה והקטנת ההנחות של דיירי הדיור הציבורי - 300 מיליון ש"ח.		
התאמות בתקציב המדינה		
הפחתה אחידה של 11%-15% מתקציב משרדי הממשלה – 3.5 מיליארד ש"ח.		
הפחתה אחידה של תקציב המוסד לביטוח לאומי ב-64 מיליון ש"ח.		
הפחתת תקציב משרד התמ"ת ב-28.6 מיליון ש"ח.		
הפחתת 5 מיליון ש"ח מתקציב הפיתוח של המשרד לאיכות הסביבה.		
הפחתת 25 מיליון ש"ח מבסיס תקציב הכנסת ו-15 מיליון ש"ח מבסיס תקציב משרד מבקר המדינה.		
רפורמות בהוצאות של מערכת הביטחון		
הפחתת מיליארד ש"ח מתקציב הביטחון.		
הקטנת סכומי הפיקדון אשר נזקפים לחיילים משוחררים וסכומי המענקים המשולמים להם ביום השחרור בשיעור של 10% - 45 מיליון ש"ח.		
הקמת יחידת אכיפה כנגד עבירות כלכליות - 8 מיליון ש"ח.	סגירת אגף "מצילה" במשרד לביטחון הפנים - הפחתת 5 מיליון ש"ח.	בטחון פנים
0.31 מיליארד ש"ח.	8.56 מיליארד ש"ח.	סה"כ

סה"כ החיסכון התקציבי נטו ב-2004 - הוא 8.25 מיליארד ש"ח

נספח: סיכום צעדי המדיניות הכלכלית לשנת 2004

1. מדיניות חברתית

1.1 תשלומי ההעברה - רפורמות בקצבאות הביטוח הלאומי

- העלאת גיל הזכאות לקצבת אלמנות ל-67 - ההעלאה מתבצעת באופן הדרגתי לפיכך השפעת הצעד על תקציב 2004 זניחה.
- העלאת גיל הזכאות להטבות לפי חוק ביטוח בריאות עבור נשים ל-65 - ההעלאה מתבצעת באופן הדרגתי לפיכך השפעת הצעד על תקציב 2004 זניחה.
- העלאת אחוזי הנכות המזכים בקצבת נכות - סך תשלומי נכות 7.4 מיליארד ש"ח ב-2003, ל-157,000 נכים. מתוכם כ-40 אלף נכים בעלי עד 60% נכות על יותר מליקוי אחד. מוצע להפחית את קצבת הנכות ב-10% לפיכך סכום ההפחתה מביטוח לאומי הוא כ-81 מיליון ש"ח.
- החלת קצבה משפחתית שתשולם למשפחות בהן 3 ילדים ומעלה ומשולמת להם גמלת הבטחת הכנסה - גובה הקצבה יהיה 0.75% מהסכום הבסיסי עבור הילד השלישי והילד הרביעי במשפחה. ישנן כ-20 אלף משפחות עם למעלה משני ילדים המקבלות גמלת הבטחת הכנסה. קבלת הקצבה עבור ילדים אלה תעלה כ-36 מיליון ש"ח בשנה.
- איסור על החזקת רכב למקבלי הבטחת הכנסה.

1.1.1 פנסיה

- הטלת מגבלות על החשבת תקופת שירותם ועל קידומם בדרגה של שוטרים, אנשי קבע ופרקליטים בפרקליטות המדינה לצורכי פנסיה.
- הגבלת תנאי פרישתם של עובדי הביטוח הלאומי לרמה הכללית המונהגת בשירות הציבורי.
- הגבלת מכסות הפורשים פרישה מוקדמת בקרב שוטרים, אנשי קבע עובדי, הוראה ושאר עובדי המדינה.

1.2 מערכת החינוך

- שינוי שיטת התקצוב במשרד החינוך כך שהתקצוב פר תלמיד יהיה דיפרנציאלי ויוענק לפי מצבו הסוציו-אקונומי (לפי מדד הלמ"ס) – הפחתת 50 מיליון ש"ח מתקציב המשרד.
- הקטנת שיעור השתתפותו של משרד החינוך בתשלום הסעות תלמידים, כך שההשתתפות תותאם למצבה הסוציו-אקונומי של הרשות - הפחתת 50 מיליון ש"ח מתקציב משרד החינוך.
- הקצאת תקציב הפיתוח של משרד החינוך באופן דיפרנציאלי בהתאם למיקום הרשות במדרג הסוציו-אקונומי.
- משנת הלימודים תשס"ה לא יקלטו עובדי הוראה כעובדי מדינה ותחל העברת כל פעילות ההוראה בכל שלבי החינוך לשלטון המקומי ולבעלויות חינוך.
- הפסקת שידורי הטלביזיה החינוכית. זמני השידור של הטלביזיה הלימודית בערוצים 2 ו-10 יימכרו לחברה זכיינית - הפחתת 90 מיליון ש"ח.
- דחיית החלת יום לימודים ארוך בכלל מוסדות החינוך לשנת 2010 בשל עלותו הכבדה.

1.2.1 השכלה גבוהה

- שינוי מבנה הניהול של מוסדות להשכלה גבוהה המתקצבים ע"י ות"ת.
- הפחתת התקציב להשכלה גבוהה ב-41 מליון ש"ח.
- הפחתת שכר הלימוד לתלמידי תואר ראשון באוניברסיטאות ב-10% בלבד, במקום 20% - הפחתת 48 מיליון ש"ח מתקציב ההשכלה הגבוהה.
- העלאת שכר הלימוד לתלמידי תואר שני ב-20% - ישנם כ-35 אלף סטודנטים לתואר שני לפיכך מדובר בתוספת להכנסת האוניברסיטאות של כ-70 מיליון ש"ח בשנה.

1.3 מערכת הבריאות

- צמצום ההוצאה בגין תביעות אחריות מקצועית בתחום הרפואה ע"י קביעת תקרות לפיצויים בגין נזק לא ממוני, הגבלת שכר טרחת עורכי הדין בתביעות רשלנות רפואית, צמצום זכות החזרה של קופות החולים כנגד ספקי שרות רפואה בגין הוצאות רשלנות רפואית.
- קביעת תיקוני חקיקה להסדרת מבנה קופות החולים והליך המיזוג ביניהן.
- הגבלת מימון טיפולי ההפריה החוץ גופית ל-5 פעמים לילד ראשון לאם שגילה אינו עולה על 44, התקנת תקנות לאספקת שירותי בריאות במקומות העבודה כך שיופחתו 10 מיליון ש"ח מהעלות השנתית של השירותים אותם מחויבות קופות החולים לספק, מינוי צוות מקצועי שיחליט כיצד גורעים לא פחות מ-110 מיליון ש"ח מסל הבריאות, הטלת קנס על מטופלים שלא התייצבו לתור שקבעו בסך 15 ש"ח – הפחתת 250 מיליון ש"ח מעלות סל הבריאות בהתאם לצעדים הללו.
- צמצום מוסדות בריאות ממשלתיים: מיזוג ב"ח רמב"ם (תקציב שנתי: 670 מיליון ש"ח) ובני-ציון (260 מיליון ש"ח), סגירת אברבנל (91 מיליון ש"ח), מיזוג ב"ח פסיכיאטרי בבאר יעקוב (51 מיליון ש"ח) ובנס ציונה (44 מיליון ש"ח), סגירת ב"ח פלימן (7 מיליון ש"ח), סגירת ב"ח גריאטרי בראשון לציון (26 מיליון ש"ח), הפחתת הסכום אותו מעביר המוסד לביטוח לאומי למועצת הבריאות ב-6 מיליון ש"ח – סך הקיצוצים 434 מיליון ש"ח.
- העלאת תקציב משרד הבריאות לנושא בתי ספר לסיעוד ב-24 מיליון ש"ח.
- הגבלת תקציבי הפרסום של קופות החולים ל-25 מיליון ש"ח בלבד.

1.4 קליטת עליה

- הפחתת מספר המחוזות במשרד לקליטת עלייה מחמישה לשלושה והפחתת 40 משרות - תקציב השכר במנהל הכללי של משרד הקליטה הוא כ-55 מיליון ש"ח, הפחתת 2 מחוזות יגרע כ-20 מיליון ש"ח מתקציב המשרד.
- הפסקת השתתפותה של המדינה בפרוייקט "זכות מלידה" המארגן טיולים לישראל לבני נוער יהודיים בעולם - הפחתת 20 מיליון ש"ח.

1.5 מדיניות בנושא תמיכות בחרדים

- צמצום היקף השעות אותם מחויבים תלמידי הישיבות ללמוד על מנת לקבל דחיית שירות מצה"ל מ-45 שעות בשבוע ל-30.
- התניית תמיכה לכוללים בקיומם של לפחות 20 תלמידים בו - 300 מיליון ש"ח.
- הגבלת האפשרות להגשת בקשת תמיכה חדשה למועד אחד בשנה זאת מאחר שישנם כ-2,000 כוללים וכל שנה מבקשים תמיכה עוד כ-100 חדשים.

1.6 מדיניות בנושא מוסדות דתיים

- הגבלת שכרם של נבחרים במועצות דתיות, כך שמי שימונה לתפקיד ראש מועצה דתית או סגן ראש מועצה דתית מה-1.1.2004 יכהן ללא שכר – עלות השכר של ראשי המועצות וסגניהם 65 מליון ש"ח, צמצום משרות הסגנים בשכר יגרע מתקציב משרד הדתות כ-20 מליון ש"ח.
- העברת בתי הדין הרבניים ממשרד הדתות להנהלת בתי המשפט והעברת הסמכות עליהם לידי משרד המשפטים.
- העברת הסמכות על פיתוח מקומות קדושים ממשרד הדתות למשרד התיירות.
- העברת הסמכויות והתקציב של המועצות הדתיות מהמשרד לענייני דתות לרשויות המקומיות.

2. הטלת וביטול מסים

- העלאת תשלום דמי הביטוח הלאומי וביטוח בריאות של משרתי הקבע ומערכת הביטחון לרמה אליה מחויבת כלל האוכלוסייה בישראל - 130 מיליון ש"ח (עמ' 131).
- משיכה מקרנות השתלמות וקופות גמל תאושר רק עבור גיל הזכאות התקני (עמ' 23).
- העלאת גיל הפרישה הן של נשים והן של גברים ל-67 - בפקודת מס הכנסה כך שיבוטל הפטור בסך 35% מהקצבה המשולמת.
- העלאת תשלומי הביטוח הלאומי על קצבאות הפנסיה של הפורשים פרישה מוקדמת מ-2.95% לרמה אותה משלמים השכירים.
- העלאת תשלומי ביטוח בריאות של הפורשים פרישה מוקדמת מ-4.8% ממחצית קצבת הפנסיה לרמה אותה משלמים השכירים.
- העברת אנשי הקבע והשוטרים החדשים לפנסיה צוברת.
- החמרת חוקי אכיפת תשלומי מסים והעונשים הקבועים בהם.
- הקפאת נקודת הזיכוי ממס על סכום של 181 ש"ח - מאחר והאינפלציה צפויה להיות שלילית השנה אין בכך חסכון תקציבי.
- החלת פטור ממס בולים על הנפקת אג"ח ועל ביצוע עסקאות חוזיות - 150 מיליון ש"ח.
- ביטול הפטור מדמי שליחת דואר לפקיד שומה - הפחתת 700,000 ש"ח מהתקציב.
- הטלת אגרה על בדיקות המבוצעות ע"י רשות המכס הכרוכות בתעודה או טופס המוצאים על פי פקודת המכס - סך ההכנסות ממכס הן כ-1.35 מיליארד ש"ח בשנה (עמ' 104).
- תיקון החוק לפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים כך שבהגדרת המחיר ייכנסו גם רכיבי תנאי האשראי, תנאי ההספקה, ערבויות ופיקדונות שהינם בעלי משמעות כספית נכבדה.
- הטלת היטל על הטמנת חומר מסוכן וכן על כל פעולה אחרת לשם סילוק חומר מסוכן. ההיטל יהא דיפרנציאלי לפי סוג החומר - טרם הוחלט על גובה המס.
- העלאת תעריפי המים לכל מטרות הצריכה למעט חקלאות ב-15% - אג' - 92 מיליון ש"ח הקטנת בסיס תקציב התמיכות במחירי מים.
- העלאת היטלי הפקת מים שמקורם באקוויפרים או על מים עיליים ב-15% - אג' - 12 מיליון ש"ח.
- ביטול ההנחה האוניברסלית בגובה 30% בארנונה לקשישים אלא רק בתנאי שעמדו במבחן הכנסה כך ששכרם מכל מקור שהוא אינו עולה על השכר הממוצע במשק, ולא באורח אוניברסלי - סך ההכנסות מארנונה הן כ-10 מיליארד ש"ח, ישנם כ-470 אלף משקי בית של קשישים, בהינתן ששיעור משקי הבית בהם קשיש והם יעמדו במבחן הכנסה גבוה משיעור זה בכלל האוכלוסייה מאחר

שתחולת העוני בקרב קשישים גבוהה יותר, מדובר בתוספת לתקציבי הרשויות המקומיות של כ-70 מיליון ש"ח.

□ העלאת האגרה בעד רכב מסחרי במשקל של עד 3.5 טון המופעל ע"י מנוע דיזל לגובהה של אגרה זו המוטלת על רכבים בעלי מנוע בנזין - 200 מיליון ש"ח.

□ לאפשר הסדר של גילוי מרצון על הכנסות בחו"ל שידווחו עד 30 באפריל 2004 עליהם יוטל מס בגובה 15% - הערכת הרפורמה במס היא שב-2004 יהיו תקבולי המס על הכנסות בחו"ל כ-100 מיליון ש"ח, לפיכך ניתן להניח שהמבצע יניב כשליש מסכום זה, כ-30 מיליון ש"ח.

□ דחיית תחולת כניסתו לתוקף של הסעיף לפקודת מס הכנסה הקובע כי בני זוג יהיו רשאים לתבוע כי ייעשה חישוב נפרד של המס על הכנסתם גם כאשר שניהם עובדים באותו עסק - עלות הסעיף מוערכת ב-300 מיליון ש"ח.

□ הארכת תוקפה של הוראת השעה לקביעת שיעור המע"מ על 18% עד להודעה חדשה.

3.3 מדיניות לעידוד שוק העבודה

□ הארכת משך העסקת עובדים זמניים דרך חברות כוח אדם מתשעה חודשים לשלוש שנים, מתן היתר להעסיק עובדי חברות כוח אדם בתנאים שונים משל העובדים הקבועים תחת אותו מעסיק, מתן פיצויי פיטורין לעובד של חברת כוח אדם יהיה רק עבור התקופה בה העובד היה קבוע אצל המעסיק.

□ התניית הזכאות לקבלת הבטחת הכנסה לאילו החייבים במבחן תעסוקה, בהשתלבותם בשוק העבודה באמצעות מרכזי תעסוקה שיופעלו בידי גופים מומחים שהמדינה התקשרה עמם לצורך זה.

□ הפחתת מספר הפעמים בהם מחויבים מקבלי דמי אבטלה להתייצב בלשכות התעסוקה (עמ' 63).

□ הארכת תקופת הצינון לפני שביתה המוכרזת ע"י העובדים 15- ימים ל-60 ימים, וקיצור תקופת הצינון לפני שביתה המוכרזת ע"י המעביד 15- ימים ל-5 ימים.

3.1 פעילות לצמצום מספרם של מהגרי העבודה

□ לבצע את החלטת הממשלה מיולי 2002 להקים רשות הגירה במשרד הפנים שבין יעדיה יהיו צמצום מספר העובדים הזרים וגירוש 100,000 בלתי חוקיים שבהם בשנת 2004.

□ העלאת ההיטל על העסקת עובד זר מ-8% ל-20% ב-2004 - לפי הלמ"ס ישנן 68.1 אלף משרות שכיר של עובדים מחו"ל, שכרם הממוצע 4,085 ש"ח לחודש באם יופרשו תוספת של 12% משכרם בכל חודש למדינה מדובר בכ-400 מיליון ש"ח בשנה.

□ הפחתת מכסת ההיתרים לעובדי בניין, חקלאות ותעשייה מ-61,000 ל-41,000 והגבלת מתן היתרים לעובדי סיעוד רק למעסיקים שיעמדו במבחן.

□ הכפלת עונשי המאסר המרביים על המעסיקים עובדים זרים.

□ החלת הגבלות על הנפקת רשיון נהיגה לעובדים זרים על מנת שתעודות הרשיון יפסיקו להוות תחליף לדרכון ויקשו על תפיסתם של עובדים בלתי חוקיים.

3.2 תמיכה במגזר העסקי

□ תיקון החוק לעידוד השקעות הון כך ש: א. התמקדות בתוכניות השקעה בפעילויות עתירות טכנולוגיה. ב. הגבלת התמיכה בהשקעות עבור ענפים חשופים בהם ההגנה המכסית אינה עולה על 12%. ג. גיבוש מסלולי הטבות מס נוספים על מנת לעודד תמיכה בתעשיות מתקדמות.

- סגירת 13 נציגויות מסחריות של המדינה ברחבי העולם - הפחתת 10.5 מליון ש"ח מתקציב משרד התמ"ת.
- הגבלת סכום מענקי החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה ל-10 מליון ש"ח לשנה - הפחתת 177 מליון ש"ח מתקציב המדען הראשי בתמ"ת.
- הפחתת המענקים בחוק עידוד השקעות הון ב-30 מליון ש"ח ב-2004 - מתקציב משרד התמ"ת.
- העלאת אגרות הפיתוח שנדרשים היזמים לשלם על פיתוח הקרקע באזורי עדיפות לאומית ב' - הפחתת 5 מליון ש"ח מתקציב משרד התעשייה והמסחר. (עמ' 139).
- הגבלת גובה הסבסוד של פיתוח אזורי תעשייה באזורי עדיפות לאומית א' ל-30% - הפחתת 5 מליון ש"ח מתקציב משרד התעשייה והמסחר.

3.2.1 חקלאות

- הוצאת סמכויות הפיקוח על החי והצומח מידי משרד החקלאות, והפחתת תקני יחידת שירותי ההדרכה והמקצוע במשרד - הפחתת 45 מליון ש"ח מתקציב משרד החקלאות.
- ביטול חוק הגליל לפיו הייתה המדינה אמורה להעניק סובסידיה לייצור תוצרת הלול ביישובי הגליל - הפחתת 79 מליון ש"ח מתקציב משרד החקלאות. (עמ' 157)
- הגבלת מתן מענקים להשקעות ע"י מנהלת השקעות הון בחקלאות להשקעות המניבות תוצרת ליצוא בלבד - הפחתת 20 מליון ש"ח מתקציב משרד החקלאות.
- הפחתת בסיס תקציב התמיכות בייצור של משרד החקלאות ב-35 מליון ש"ח.

3.2.2 תיירות

- סגירת האגף להכשרה מקצועית במשרד התיירות - הפחתת 2 מליון ש"ח מתקציב משרד התיירות.
- הפחתת תקציב החוק לעידוד השקעות הון ממשרד התיירות - 20 מליון ש"ח.
- הפחתת 7 מליון ש"ח מתקציב המנהל לשיווק התיירות בישראל.

4. תשתיות

- שינוי תעריפי הנסיעה ברכבת בהתאם למחירי הנסיעה באוטובוס כך שיעודדו את הנוסעים להשתמש ברכבת בשעות העומס.
- ביטול מע"צ כחברה ממשלתית והעברת סמכויותיה לחברה כקבלנית משנה.
- ביטול חוק רשות לפיתוח הנגב וחוק רשות לפיתוח הגליל והעברת סמכויות חוק מקורות האנרגיה למשרד לאיכות הסביבה - הפחתת 3.5 מליון ש"ח מתקציב משרד התשתיות.
- הסדרת הפעילות בענף הכרייה כך שהקרקע המוקצית ליזמים בו תחולק באמצעות מכרז ודמי החכירה והתמלוגים מהשימוש בה יועלו לשיעור שנתי מינימלי של 10% - 110 מליון ש"ח.
- שינוי מערכת ההנחות בקרקע ע"י הפחתת שיעורי ההנחות מדמי החכירה והגבלת גובה ההנחה המרבי הניתן ליחידת דיור או למ"ר תעסוקה - ההעברות למדינה יגדלו כתוצאה מסעיף זה ב-260 מליון ש"ח.
- העלאת גובה התמלוגים המשולמים למנהל מקרקעי ישראל בגין חציבת אבן - ההעברות למדינה יגדלו כתוצאה מסעיף זה ב-90 מליון ש"ח.

4.1 מיס וביוב

- הקמת רשות מים ממשלתית עצמאית שתעסוק בניהול משק המים ותרכז סמכויות רחבות בתחום.
- קידום המשך עבודת הצוות הבין משרדי לתקני איכות של מי קולחין על מנת להחליט באילו אזורים גיאוגרפיים ייקבע תקן מחמיר ובאילו לא.
- קידום פרויקטים להתפלת מים מליחים.

5. תחרותיות

- קביעה כי משרדי הממשלה יחידות הסמך ומפעלים עסקיים יתקשרו עם מתכננים לפי מכרז ולא ממאגר סגור של חברות כפי שזה מתבצע היום בהיקף של כ-350 מליון ש"ח בשנה.
- ביטול ההיתר לקרטל על מקטע השיווק בענף החקלאות (עמ' 107).
- החלת חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים גם על מכירת חלב גולמי ע"י הרפתנים על מנת להגביר את כוחם של הרפתנים אל מול מיעוט המחלבות, וגם על מכירת חלב אבקת חלב על מנת להקטין את כוחה של תנובה שהיא בעלת מתקן ייבוש החלב היחידי בישראל.
- מינוי צוות בראשות הממונה להגבלים עסקיים על מנת לבחון את אפשרות פיצולה של תנובה לחברות שונות ואת אפשרות התאגוד של מפעל ייבוש החלב והבעלות הרצויה עליו והפסקת הקצאת רשיונות ייבוא אבקת חלב לתנובה מאחר שבבעלותה מתקן לייבוש חלב.
- ביצוע תיקוני חקיקה על מנת להבטיח כי תיווצר הפרדה בין פעילות רשות המים הארצית בתחום אספקת המים ובין פעילות בתחומים תחרותיים. כלומר, למנוע ממקורות לעסוק בפעילות שאינה אספקת מים, בפעילות פיצוח וחינוך מפעלי מים.
- הגברת התחרות בשוק הרדיו ע"י הכנסת שחקנים נוספים בעלי זיכיון לתדרי שידור ארציים, מאחר ש-65% משוק הפרסום ברדיו מוחזק ע"י תחנות הרדיו הממלכתיות.
- הגברת האכיפה למניעת שידורי תחנות הרדיו הפיראטיות.
- קביעה קטגורית כי מתחמים בהיקף של עד 150 דונם המיועדים לפיתוח ישווקו ע"י מנהל מקרקעי ישראל בטרם התחילו הליכי התכנון עליהם.
- הגברת מלאי הדירות בדיור ציבורי המתוכנן והקלת תהליך שינוי גבולות השיפוט של הרשויות המקומיות.

5.1 צמצומים במגזר הציבורי

- הקמת צוות בינמשרדי לקביעת כללים בדבר מינוי עובדי המוסד לביטוח לאומי שכן כללי המינוי מופרים באורח הגורם לבזבוז של מיליוני ש"ח בשנה.
- הפחתת הגירעון לכדי 4% תוצר שהם 20.6 מיליארד ש"ח ותיקון החוק להפחתת הגירעון כך שהגירעון לא יעלה על 3% החל משנת 2005.
- הגבלת הקורסים לגמול השתלמות של עובדי מדינה לכדי רשימה סגורה של 60 קורסים שייקבעו ע"י שרת החינוך - ישנם כ-104 אלף עובדים במנהל הציבורי, תוספת השכר בגין גמולי השתלמות מגיעה עד 24%, שכרם החודשי הממוצע היה ב-2002 11,363 ש"ח, לפיכך אם תוגבל עליית השכר של 10% מהמנהל הציבורי ל-6% במקום 24%, מדובר בחיסכון שנתי של כ-85 מיליון ש"ח.
- צמצום מספר סניפי משרדי הרישוי - הפחתת 8 מליון ש"ח מתקציב משרד התחבורה.
- צמצום פעילותו של השירות המטאורולוגי - הפחתת 7 מליון ש"ח מתקציב משרד התחבורה.

- העברת מחצית מעתודת הקרן פיצוי נפגעי תאונות דרכים, שנועדה למקרה בו מבטח הנמצא בפירוק, להכנסות המדינה.
- החשת ביצוע רפורמות "ממשל זמין" ו"מרכב"ה" שמטרתם יצירת תשתית מחשוב למשרדי הממשלה ולשירותים אותם הם מספקים - הוספת 100 מליון ש"ח לתקציבי הפרוייקטים (עמ' 83).
- ביצוע תיקוני חקיקה על מנת שרשות התקשורת המופקדת על בזק ועל השידורים כאחד תחל לתפקד בינואר 2004 (עמ' 84).
- איחוד מערך הגביה של מס הכנסה והמוסד לביטוח לאומי - מס הכנסה מתוקצב בכ700- מיליון ש"ח, הוצאות המנהל של הביטוח הלאומי עומדות על 180 מיליון ש"ח בלבד, נניח אם כן שההוצאות הנמוכות הן אלה שיופחתו באיחוד זה ויחסכו כ180- מיליון ש"ח.
- הפחתת 14% ממספר השעות הנוספות של עובדי המדינה - 30.5 מיליון ש"ח.
- הפחתת מספר השעות הנוספות של עובדי המוסד לביטוח לאומי ב14% - הפחתת 2.8 מיליון ש"ח מתקציב המוסד.
- איחוד מערכת בתי הדין לעבודה עם מערכת בתי המשפט הכללית - חיסכון של 6 מיליון ש"ח מתקציב הנהלת בתי המשפט.
- הקשחת התנאים לזכאות לשירותים משפטיים לפי חוק הסנגוריה הציבורית והסיוע המשפטי, כך שרק מי שמשכר שכר מינימום יהא זכאי להם - הפחתת 10 מיליון ש"ח מתקציב הסנגוריה הציבורית.
- צמצום מספר השליחים בחו"ל מטעם משרד החוץ - הפחתת 16 מיליון ש"ח מתקציב משרד החוץ.
- דחיית מפקד האוכלוסין והדיור משנת 2006 לשנת 2008 ולהפחית בהתאם 10 מיליון ש"ח מתקציב הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

5.1.1 רשויות מקומיות

- הגברת הפיקוח והבקרה על מנהל תקין וניהול תקציבי תקין ברשויות המקומיות.
- הגבלת שיעורי הארנונה המוטלים על נכסים בשימוש ממשלתי.

5.2 הפרטה

- הפרטת החברה הממשלתית למטבעות בע"מ - בהינתן שהחברה נמצאת בהפסד, וההון העצמי שלה כ32- מיליון ש"ח, מכירתה עשויה להביא להכנסה של כ20- מיליון ש"ח.
- הפרטת חברת הנמלים לשלוש חברות שתשלמנה 5% מהכנסותיהן למדינה - הכנסות רשות הנמלים בשנת 2001 היו כ1.7- מיליארד ש"ח, אם נניח שלא תחול התייעלות שתעלה את רמת הרווחיות כתוצאה מההפרטה, הרי שמדובר בתוספת הכנסות למדינה בסך 85 מיליון ש"ח בשנה.
- פיצול והפרטת בתי הזיקוק באשדוד - 27 מיליון ש"ח לאוצר מדמי ההרשאה ו20- מיליון ש"ח לרשויות המקומיות מארנונה.
- הפיכת רשות הדואר לחברה ממשלתית כצעד פרלמינרי להפרטת הרשות.
- פיצול מכון התקנים לגוף ציבורי שימומן מתקציב המדינה ולחברה עסקית.

5.3 שוק הדיור

- ביטול הזכאות האוטומטית בסיוע לשכר דירה של משפחות חד הוריות ושל בעלי 1,400 נקודות ומעלה ולהעניק סיוע זה רק לעומדים במבחן ההכנסות, השוואת זכאות משפחות אלו בסיוע לרכישת

דירה לרמת הזכאות של כלל האוכלוסייה - מספר המשפחות החד הוריות כ-95 אלף, המענקים מגיעים במכסימום ל-35 אלף ש"ח. בהינתן שיעורן הגבוה של המשפחות החד הוריות, שכן תעמודנה במבחן ההכנסות, מדובר בשיעור לא גבוה של קיצוץ.

□ החזרת תוקף הזכאות של עולים לסיוע מוגדל בדיוור ל-7 שנים במקום 15 (חוק שנכנס לתוקף ב-2001-), החלת מבחני הכנסה כתנאי לזכאות לדיוור של עולים והשוואת הסיוע בשכר דירה לעולים קשישים לזה של אוכלוסיית הנכים הנתמכים - ישנם כ-120 אלף עולים המקבלים סיוע בשכר דירה, שה"כ תקציב הסיוע בשכ"ד לעולים הוא 1.317 מיליארד ש"ח, תקציב המשכנתאות לעולים חדשים הוא 282 מיליון ש"ח.

□ הגבלת סמכות הועדה העליונה להעניק תוספת סיוע לזכאים בסכום שאינו עולה על 150,000 ש"ח באשראי מסובסד בריבית של לא פחות מ-4%, ולהעניק סיוע חודשי בשכר דירה של לא יותר מ-576 ש"ח.

על כלל סעיפי ההחלטות בנושאי סיוע בדיוור יופחת תקציב משרד הבינוי והשיכון ב-2002 מיליון ש"ח.

□ ביטול החוק שהיה אמור לחול ב-1.1.2004 בדבר סיוע לרכישת דירה בירושלים שעלותו 160 מיליון ש"ח.

□ חוק הדיוור הציבורי (זכויות רכישה) לא יחול על בני 67 (במקום 65).

□ איחוד חברות עירוניות ממשלתיות לדיוור כולן תחת עמידר.

□ ביטול ההגמשות בתקן מוסדות ציבור וביטול הסבת התקציב להקמת מוסדות ציבור - הפחתת 40 מיליון ש"ח מתקציב מוסדות ציבור שאינם במסגרת התקן.

□ יצירת מיידרוג של שכר דירה ביחס לרמת ההכנסה של הזכאי, המיקום הגיאוגרפי של הדירה וגודלה והקטנת ההנחות של דיירי הדיוור הציבורי - ישנם כ-150 אלף מקבלי סיוע בשכ"ד, התקציב לסעיף זה עומד על כ-1.8 מיליארד ש"ח, הקיצוץ יפחית כ-300 מיליון ש"ח מסיוע זה.

התאמות בתקציב המדינה

□ הפחתה אחידה של 15% מתקציב משרדי הממשלה – 3.5 מיליארד ש"ח.

□ הפחתה אחידה של תקציב המוסד לביטוח לאומי ב-64 מיליון ש"ח.

□ הפחתת תקציב משרד התמ"ת ב-28.6 מיליון ש"ח.

□ הפחתת 5 מיליון ש"ח מתקציב הפיתוח של המשרד לאיכות הסביבה.

□ הפחתת 25 מיליון ש"ח מבסיס תקציב הכנסת ו-15 מיליון ש"ח מבסיס תקציב משרד מבקר המדינה.

6. רפורמות בהוצאות של מערכת הביטחון

□ הפחתת מיליארד ש"ח מתקציב הביטחון.

□ החלת חובת תשלום אגרה גם על התדרים שבשימוש כוחות הביטחון המהווים כ-50% מתחום התדרים הראשון והגדלת תקציבי משרד הביטחון, משרד רה"מ והמשרד לביטחון פנים כך שתוספת התקציב האמורה תכסה את חובת התשלום שתחול על המשרדים האמורים.

□ העברת מחנות צה"ל לנגב לשם פינוי קרקעות יקרות במרכז ופיתוח הנגב כאחד.

□ הגברת הבקרה על הוצאות השכר בצה"ל ע"י העברת מנהל התשלומים לכפיפה מקצועית תחת חשב משרד הביטחון.

- הגברת הבקרה על עסקאות ביטחוניות ע"י כינון וועדת שרים מיוחדת שתאשר ביצוע עסקאות זרות במקום שהחלטה תהיה רק בידי משרד הביטחון.
- הקטנת סכומי הפיקדון אשר נזקפים לחיילים משוחררים וסכומי המענקים המשולמים להם ביום השחרור בשיעור של 10% - הפחתת 45 מיליון ש"ח מתקציב הביטחון.
- דחיית החוק הקובע כי לשם שימור אתרי הנצחה יוקצו לפחות 10 מיליון ש"ח בשנה.

6.1 ביטחון פנים

- סגירת אגף "מצילה" במשרד לביטחון הפנים - הפחתת 5 מיליון ש"ח מתקציב המשרד לביטחון פנים.
- הקמת יחידת אכיפה כנגד עבירות כלכליות - 8 מיליון ש"ח.
- החשת ביצוע צווי ההוצאה לפועל וצווי המאסר לפי חוק ההוצאה לפועל על מנת לפתוח את צוואר הבקבוק שנוצר מאי ביצועם של הצווים.